

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, desetega in dvajsetega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

Osrednje glasilo državnih nameščencev za Slovenijo.

Stavbne zadruge.

Prve stavbne zadruge zasledimo leta 1864. v Nemčiji, in sicer: Zvezo Schultze-Delitschevskih zadrug v Mainzu in v Stettinu. Leta 1870. so bile v Nemčiji 3 stavbne zadruge, leta 1873. pa jih naštejemo že 52. Velikih uspehov te zadruge tedaj niso imele, ker so bile nemške zakonske določbe glede zadrug še zelo okorne; v glavnem je pa primanjkovalo prave zadrugne zavesti in to zbog takratne velike gospodarske krize.

Izprememba nemškega zadrugnega zakona leta 1889. je omogočila hitrejši tempo v ustanavljanju stavbnih zadrug.

Vse te zadruge so večinoma delovale z denarjem, ki so ga jim zaupali člani s hranilnimi vlogami. Hiše so zidali le svojim zadrugarjem. L. 1912. je bilo v Nemčiji 1173 stavbnih zadrug z 225.672 člani.

Leta 1916. so šteli 1400 zadrug in so zgradili 19.000 večdružinskih in 12.7000 enodružinskih.

Leta 1925. imamo v Nemčiji že 3834 stavbnih zadrug. Številke same nam torej jasno predstavljajo prekrasno utelešeno zadrugno misel.

V Nemčiji se je po vojni pokazala možnost in potreba skupnega delovanja stavbnih zadrug z občinami in državo.

V Mannheimu imamo na primer najlepše vrtno zadrugno mesto — uspeh skupnega dela občine in zadrug. Ravno tako v Karlsruhe, v Nürnbergu in drugod. Zadrugno mesto Staacken pri Spandau se je ustanovilo po iniciativi državnega tajnika Scheidta še pred svetovno vojno.

V Berlinu so ustanovili s pomočjo države in njenih institucij Deutsche Wohnstättenbank A. G. Berlin, kot splošni centralni bančni zavod, ki naj daje občinam, stavbnim in naselbinskim zadrugam ter stanovanjskim družbam stavbne kredite. —

L. 1907. se je v Avstriji ustanovila »Zentralstelle zur Wohnungsreform«, ki je v letu 1911. do 1914. sezidala 1907 stanovanj. V tej dobi je štela Avstrija 275 stavbnih zadrug.

Po vojni je mlada avstrijska republika ustanovila »Bundes Wohn- und Siedlungsfond«, ki je posodil 96 stavbnim zadrugam in občinam znatne kredite, ki so s to podporo sezidale 5017 stanovanj. Dunajska občina je doslej sama od prevrata sem sezidala približno 35.000 stanovanj.

Poleg tega je ustanovila še posebni stanovanjski in naselbinski fond, iz katerega pospešuje delovanje stavbnih zadrug na Dunaju.

V Švici je občina Zürich dajala na zadrugne stavbe hipoteko do 90%, za 10% pa je morala zadruga ali zadrugnik sam dobiti potrebni denar in to pod pogojem, da ne sme biti najemnina večja, nego zahtevajo to stroški. Pod temi pogoji se je po vojni sezidalo že 5400 stanovanj.

Leta 1924. je šla občina z drugo hipoteko na 94% samó, da pospeši

gradbeno iniciativo ter s tem odtegne stanovanja spekulaciji. —

Na Danskem so po zakonu od 29. marca 1887. državna posojila za stavbne zadruge točno določena. Po vojni je izšel zakon od 1919., ki daje 15% državne pomoči k stavbnim stroškom. V času od leta 1916. do 1920. so sezidale stavbne zadruge preko 2800 stanovanj. —

Švedska ima tudi 180 stavbnih zadrug, ki vse živahno delujejo in kar tekmujejo v zidanju hiš.

Tudi italijanska vlada je po vojni pomagala stavbnim zadrugam. Kot primer bodi omenjeno, da je n. pr. železničarski stavbni zadrugi v Rimu pripomogla do velikega inozemskega posojila v iznosu 21 milijonov lir ter prevzela za to posojilo popolno obrestovanje, zadruga sama pa amortizacija. —

Združene države Severne Amerike sploh ne poznajo stanovanjske krize. Američani delajo na njim lasten velikopotezen način.

Leta 1927. so v Združenih državah zgradili 519.000 novih hiš, od tega je bilo 450.000 enodružinskih, 50.000 dvo-družinskih in 19.000 večjih stanovanjskih hiš. Gradbeni stroški za vse te hiše so znašali 7 milijard dolarjev, od tega je šlo 3 milijarde za enodružinske hišice. Eno tretjino tega ogromnega kapitala so pokrili prihranki graditeljev, dve tretjini pa so dala vzajemna posojila in stavbna društva. (Building and Loan Associations).

Ta društva so se zelo razvila proti koncu prejšnjega stoletja. Danes je teh društev širom Amerike 13.000 in štejejo skupaj 12 milijonov članov. Razpolagajo pa z glavnico nad 7 milijard dolarjev. Član društva postane lahko vsakdo. Mesečno se plačuje po 1 dolar in v 12 letih ima prihranjenih skupno z obrestmi točno 200 dolarjev. To vsoto društvo na zahtevo izplača članu, ali pa zgradi članu hišico. Posojena vsota se vrača v obrokih; ko je plačana, se društvena vknjižba izbriše in posestnik postane neomejen lastnik hišice. Kdor ima 20% za kritje gradbenih stroškov, mu društvo ostalih 80% enostavno posodi.

Ameriška vlada podpira stavbna društva uprav širokogrudno, dovoljuje velike davčne olajšave in oprostitve, vse vključbe so proste slehernih pristojbin. —

Kako je pa pri nas? Naše zadruge imajo mnogo volje, toda toliko manj potrebnih sredstev za zidanje stanovanjskih hiš. V zadnjih letih je nekaj občin pokazalo željo, in namen odpo-moči stanovanjski bedi ter so dale sezidati dosti stavb, toda še vedno premalo, da bi se moglo govoriti o odpravi stanovanjske mizerije.

Tudi država do danes z vsemi svojimi naredbami ni mogla odpraviti tega zla.

(Po »Zadrugarju«, Ljubljana).

Uradniško pravo.

Pravo do dnevnic za opravljanje službenih poslov.

Državni uslužbenec N. N., ki je bil premeščen iz Aleksinca v Brus, pa službovanja v Aleksincu ni bil razrešen, je predložil krajevni kontroli na pregled in vidiranje račun dnevnic za čas, dokler je opravljal posle v Aleksincu potem, ko je bil izdan ukaz o njegovi premestitvi v Brus.

Ker je krajevna kontrola odbila vizum na tem računu, je bil predmet dostavljen glavni kontroli, ki je od-

ločila takole: »Povračilo potnih stroškov in dnevnic v zmislu čl. 45. prvi odstavek urad. zak. za slučaj službene potovanja, kakor tudi za potovanje, izvršeno na temelju čl. 101. urad. zak. pripade državnemu uslužbencu po členu 2. uredbe D. R. št. 150.000/28, če je kraj, v katerem uslužbenec opravi uradni posel, izven kraja njegovega stalnega službovanja.

Iz spisov tega slučaja pa ni videti, da bi bil predlagatelj računa opravil kakršnokoli službeno potovanje, niti

da je vršil službene posle izven kraja svojega stalnega službovanja, temveč je nasprotno mogoče ugotoviti, da on, dasi je bil že z ukazom od 4. decembra 1928 premeščen iz Aleksinca v Brus, Aleksinca ni zapustil, niti ni bil tam razrešen službe vse do novega ukaza od 29. aprila 1929, s katerim je bil zadržan na svojem starem službenem mestu v Aleksincu. Ne more se smatrati, da je Brus v času, ko je po izdani prvega ukaza vršil posle v Aleksincu, bil kraj njegovega stalnega službovanja, ker ni bil razrešen službe v Aleksincu, niti se ni preselil v Brus. Zato za opravljanje te službe ne more imeti pravice na kakršnokoli povračilo, niti na dnevnic po računu, kakor ga je predložil.

(Iz obče seje glavne kontrole od 13. avgusta 1929, št. 70.099).

Plačilo selitvenih stroškov.

Na vprašanje neke krajevne kontrole, da li je po predloženih računih za povračilo selitvenih stroškov treba priznati državnim uslužbencem fikcijo in povračilo stroškov za nosača v kraju, od koder je predlagatelj računa odšel, kakor tudi v kraju, kamor je prišel, je glavna kontrola odločila sledeče:

»Državnemu uslužbencu pripada ob priliki selitve po čl. 23. pod III. uredbe D. R. 150.000/28. odškodnina za izvoška in nosača samo enkrat, a ne dvakrat, ker je ta odškodnina določena pavšalno, brez ozira, dali se ta

izdatek izvrši v kraju, od koder predlagatelj računa odhaja, oziroma v kraju, kamor prispe. (Iz obče seje Glavne kontrole od 30. junija 1929, št. 50.025).

Podpisi aktivnih uslužbencev in upoko-jencev na prošnjah za upravne pre-povedi.

Finančno ministrstvo je z razpisom D. R. št. 161.200 od 23. novembra 1927 odredilo, da morajo podpise aktivnih državnih uslužbencev na vlogah, s katerimi prosijo za izdaje administrativnih prepovedi na službene prejemke overiti predstojniki oblasti, pri katerih služijo, podpise upoko-jencev (jenk) pa morajo overiti občinske ali policijske oblasti kraja, v katerem bivajo.

Z ozirom na prošnjo gospodar-skih krogov, ki so zaradi težke pridobitne krize primorani, da blago prodajajo na odplačila, se je navedena odredba spremenila v toliko, da se prošnje za izdaje administrativnih prepovedi smejo sprejemati, ne da bi bili podpisi prosilcev overljeni, kakor je bilo prej določeno. V slučaju zlorabe je blagajna, pri kateri je administrativna prepoved bila izposlovana, dolžna, da na pismeno, zadostno kolikovan vlogo osebe, ki je prosila za izdaje prepovedi, isto takoj razveljavi, upnika pa, v čigar dobro je bila prepoved izdana, mora napotiti k rednemu sodišču.

Internacionalno uradniško gibanje.

Izvestje mednarodnega birôja dela o delovnem času državnih nameščencev.

Mednarodni birô dela je izdal zelo zanimivo podrobno izvestje o delovnem času uradništva. Anketa je bila izvedena v desetih evropskih deželah in se je nanašala na državne in samoupravne uradnike. Podan je v obče pregled delovnega časa dnevno in tedensko, takisto so tudi upoštevane nadure, odmori, prazniki in letni odmori, ki se priznavajo uradništvu. Kar se tiče letnih dopustov vsebuje anketa podrobnosti o dolžini letih, o prepovedi zaposlitve drugod za časa dopusta, o zmanjševanju dopustov zaradi bolezni in zaradi vojaške službe itd. Mednarodni birô dela je v tem svojem poročilu zbral zelo zanimivo gradivo, ki bo vsekakor velike važnosti za uradniške organizacije v raznih deželah.

Stolica za uradniško pravo v Nemčiji.

Na vseučilišču v Kölnu ob Reni je bila na pravni fakulteti ustanovljena pred kratkim stolica za uradniško pravo. Za docenta je imenovan dr. A. Brand, predsednik regionalnega sodišča v Duisburgu, pisec znane knjige »Uradniško pravo«, ki je lani izšla že v tretji izdaji iz Letske.

Naklonila avstr. zveznim nameščencem.

Konec meseca oktobra je sprejel zvezni kancelar avstrijske republike Schober, v navzočnosti finančnega ministra in sekcijjskih načelnikov, ki imajo posla z uradniškim vprašanjem, zastopnika odbora petindvajsetorice. Zvezni kancelar je zastopnikom avstrijskih državnih nameščencev izjavil, da rok 14 dni, katerega si je bil ob zadnjih pogajanjih izgovoril, ni potekel brez uspeha. Dolgi boji, kateri so se doslej običajno bili med vlado in drž. nameščenci, so potekali to pot nevidno. On sam se je trudil, da doseže za uradniško kolikor je mogoče. Zato so koncesije, katere nudi nameščencem skrajna in poslednja ponud-

Uradniško gibanje v Letski republiki.

Dne 18. novembra 1918 je bila ustanovljena Letska republika, ki šteje 1.864.000 prebivalcev. Skupno število državnih uslužbencev znaša nekaj nad 40.000, pri čemer so všteti železničarji, učiteljstvo, policija itd. Upravni uradniki predstavljajo komaj eno desetino skupnega števila državnih uslužbencev, med katerimi je zopet komaj 1/10 žensk. — Plača se deli na dve skupini: V skupini A so uslužbenci vobče. Razdeljena je v 20 nižjih skupin. Do začeta leta 1920. jih je bilo samo 12. V tej skupini je uvrščenih približno 26.000 uslužbencev, od teh jih je pa 3000 uslužbenih v raznih državnih službah. — V skupini B je 12.000 učiteljev in približno 3000 sodnikov. Delavci, katerih je približno 4000, in dnevničarji (kakih 9000), niso uvrščeni v te skupine. — Približno četrtina letskih uslužbencev je organizirana v treh velikih sindikatih. To so Združenje železničarjev (4500 članov), sindikat p. t. t. osebja (1800 članov) in organizacija ostalih državnih uslužbencev (3100 članov). Ta slednja organizacija je včlanjena v splošni zvezi, ki šteje 22.000 članov in je priključena sindikalni internacionali v Amsterdamu.

ba. Z veljavnostjo od 1. avgusta t. l. dobe po 1. novembru vsi zvezni nameščenci stanarinsko pripomoč v višini 2% početne plače njihovega službenega razreda. Dne 1. decembra dobe nameščenci namesto 15%, kakor doslej, 30% ene mesečne plače. Prihodnje leto se stanarinska pripomoč zviša sorazmerno s povišanjem stanovanjskih najemnin in se bo namesto že sedaj zvišanih posebnih pripomoči izplačalo po 60% ene mesečne plače. Reforma dveletne doklade se bo izvršila tako, da bodo uradniki po 12 službenih letih dosegli početne prejemke prve višje službene stopnje. Za rodbinske očete se bo v proračun stavila

posebna postavka, iz katere se bodo družinam z mnogimi otroci dajale ustanove. Za upokojence bo vlada poskrbela na ta način, da bo vsem upokojenim drž. nameščencem brez razlike priznala 75% zvišanje in jih s tem izenačila aktivnim prejemkom.

Kod radiooddajna postaja imamo interes na tem,

da ste s svojim radijem stalno zadovoljni. Zato boste dobili v našem prodajnem paviljonu na Miklošičevi cesti (poleg Uniona) najbolj zanesljivo tak aparat, ki Vas bo zadovoljil.

Naša v. likanska zaloga Vam omogoči izbiro. Prodajamo tudi na obroke.

RADIO Ljubljana

Miklošičeva cesta 5. Telefon 3190.

Izredni občni zbor

»Društva upokojenih javnih nameščencev za Slovenijo v Ljubljani«

se vrši v nedeljo 8. decembra t. l. v salonu restavracije »Pri Levu« na Gosposvetski cesti. Začetek ob 10.15 dopoldne.

Dnevni red:

1. Poročilo funkcionarjev dosednjega odbora.
2. Poročilo pregledovalcev računov in sklepanje o razrešnici.
3. Izprememba pravil — predvsem imena društva.
4. Volitev novega odbora.
5. Sklepanje o došlih predlogih in pritožbah.
6. Določitev članarine.
7. Slučajnosti.

Vestnik.

Društvo sodnih poduradnikov in slug za Slovenijo v Ljubljani naznanja svojim članom, osobito tistim g. tov., ki so prijavi naročnino za navodila za izvršilne organe, da se ista navodila ne bodo izdala, ker se je priglasilo premalo število odjemalcev. — Odbor.

Uradne ure pri kontroli mer in dragocenih kovin (meroizkusni urad) v Ljubljani so po odobrenju predsednika ministrskega sveta določene za dobo od 1. oktobra 1929 do 1. aprila 1930 od pol 8. do 14.

Leta, prebita v južnih krajih naše kraljevine, se računajo dvojno. Izvr-

šujoč nalog gradbenega ministrstva poziva oblastna poštna uprava v Ljubljani vse uslužbence in jih opozarja, da prejemajo po členu 26. rešenja ministrskega sveta o draginjskih dokladah državni nameščenci, ki službujejo v južnih krajih naše kraljevine, poleg vseh prejemkov še poseben dodatek v izmeri 50, 45, odnosno 40% osebne draginjske doklade. Po določilu točke 8. člena 137. zakona o uradnikih in ostalih državnih uslužbencih civilnega reda se leta, prebita v južnih krajih naše kraljevine, računajo dvojno za pokojnino.

Združenje monopolskih uradnikov in uslužbencev je na svoji izredni skupščini, ki se je vršila dne 27. oktobra t. l. v Beogradu, izvolilo nov upravni in nadzorni odbor. Zaradi raznih okoliščin, neodvisnih od volje uprave organizacije, je stari odbor podal kolektivno demisijo in so bile zato potrebne nove volitve. Večino 361 glasov je dobila odborniška lista Jovana Aleksandrovića, načelnika oddelka za kulturo tobaka, dočim je protikandidat ostal v manjšini z 291 glasovi. Med izvoljenimi odborniki srečamo imena: dr. K. Popović, S. Stojanović, Gl. Pejanović, Lj. Tihi, Jan. Manjković, K. Minić, Jov. Manjković, Lj. Miljković, Mil. Savić in Miodrag Živić in dr.

Nov član državnega sveta. S kraljevim ukazom je bil postavljen za člana državnega sveta v 2. skupini I. kategorije dr. Vilko Baltič, veliki župan niške oblasti, prej veliki župan ljubljanski.

Znamenje časa. Za 19 mest uradnikov, katera je razpisala Privilegirana agrarna banka, je vložilo prošnje — kot poročajo listi — nad osemsto prosilcev. — Po vestih iz Beograda bo Agrarna banka v kratkem odprla svoje podružnice v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Skoplju.

Taksa za hranjenje prtljage v železniških garderobah je z odlokom prometnega ministrstva zvišana od 1 na 2 Din na dan za komad prtljage. Ta taksa velja za prvih sedem dni, od osmega dalje se pa zviša pristojbina na 4 Din od tovorka in dne. — Vse garderobe mora odslej voditi železniška uprava v lastni režiji. Garderobo je na manjših postajah poveriti določenim uslužbencem, ki jo bodo vodili poleg svojih običajnih poslov, na večjih kolodvorih je pa treba postaviti za ta posel posebno osebje.

Zakonik o sodnem kazenskem postopanju (kazensko-pravdni red), ki vsebuje 500 paragrafov v 27 poglavjih, je natisnjen v 109. številki »Uradnega lista« od 31. oktobra.

Izenačenje poštno brzojavno-telefonske zakonodaje. Po odredbi ministrstva javnih del je bil sestavljen osnutek zakona o poštah, brzojavu in tele-

fonu in poslan vsem ministrom na v. pogled. S tem zakonom bo izenačena poštno-brzojavno telefonska zakonodaja v naši državi in ves poštni, brzojavni, telefonski in radiopromet dobi z njim najmodernejšo podlago.

Srednja tehniška šola v Novem Sadu je bila konec oktobra otvorjena. Z njo je Novi Sad dobil važno pridobitev.

Profesorski dom. Na nedavnem kongresu v Velikem Bečkerek (o katerem smo na kratko poročali) je odbor proforskega društva stavljal predlog, naj bi se v Beogradu zgradil proforski dom kot skupno središče profesorjev vseh delov naše države. Za zgradbo doma, ki je zamišljen v velikih dimenzijah, naj bi vsi člani društva prispevali. Predlagalo se je, da plačajo profesorji naenkrat sledeče vsote: supletni po 50 Din, profesorji 7. in 8. skupine po 150 Din, 6. in 5. skupine po 250 Din, 4. in 3. skupine po 350 Din, ravnatelji popolnih srednjih šol pa po 450 Din.

Srednješolske zgradbe. Po novem zakonu o srednjih šolah nosijo vse stroške za gradbo, izdrževanje in popraviljanje srednješolskih zgradb oblasti. Tekom petih let morajo le-te že obstoječe zgradbe tako preurediti, da bodo povsem ustrezale higijenskim zahtevam, kolikor doslej še niso. Kjer po preteku petletnega roka ne bodo zgradbe v predpisnem stanju, se določene srednje šole opuste. Nove srednje šole se pa smejo ustanovljati samo v krajih, kjer že postoji predpisno urejeno šolsko poslopje.

Novi vseučiliški zakon. Iz Beograda poročajo, da pride še ta mesec v razpravo novi vseučiliški zakon. Po njem naj ostanejo vsa tri vseučilišča v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, nadalje tudi pravna fakulteta v Subotici ter filozofska fakulteta v Skoplju. Število univerzitetnih profesorjev naj bi se omejilo, za poedine stroke znatnosti bi se pa ustanovile nove stolice, čim bi se izpremenila uredba o fakultetah. Število stolic se bo uredilo po uvrstje vseučiliški profesorji v 1. skupino I. kategorije, kamor bi moglo priti dvajset odstotkov celokupnega števila profesorjev posameznega vseučilišča. Pogoji je 25 let državne službe, število slušateljev. Po tem zakonu se be, od teh 15 let samega univerzitetnega delovanja. Profesorjem 1. in 2. skupine naj bi se priznale doklade približno 3000 Din mesečno, tako da bi njihovi skupni prejemki znašali približno 10.000 Din na mesec.

Brezposelnost v naši državi. Centralni odbor za posredovanje dela poroča, da je ostalo od junija 6458 brezposelnih delavcev in 2559 delavk, novih brezposelnih se je prijavilo 14.865 moških in 2147 žensk, delo je bilo ponudeno 6675 delavcem in 1955 delav-

kam, borze dela so posredovale za 5361 delavcev in 1547 delavk. Odpadlo je 10.445 delavcev in 1024 delavk, tako da je bilo koncem meseca brezposelnih 5517 delavcev in 2135 delavk. V tem času je znašala redna podpora 91.020, izredna pa 18.313 Din.

Ugoden nakup perila! Moško perilo, delavsko in finejšje vrste, cefir, popelin, prodaja na drobno pod tovarniško ceno, tovarna perila TRIGLAV, Kolodvorska ulica 8, nasproti hotela Štrukelj.

Gospodarske ustanove slovenskega učiteljstva.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani je zadruga z omejenim jamstvom, ki je bila ustanovljena 31. avgusta 1904 v ta namen, da sprejema hranilne vloge od vsakega in posojuje le članom proti mesečnemu vračanju po načinih A, B, C, D, E, F, t. j. v 12, 18, 25, 38, 48, 63 mesecih. Mesečni vračilni obroki znašajo od vsake 100 Din po navedenih načinih 9, 6, 4,50, 3, 2,50, 2 Din. Zadnji obroki so razun načina D in F manjši. V teh odplačilih so 9% obresti že vštete. Tako se vrne n. pr. po načinu A v enajstih nepretrganih mesečnih obrokih a 9 Din, zadnji obrok znaša 5,87 Din = 104,87 Din za posojenih 100 Din.

Učiteljstvo je ustanovilo to za drugo zato, da nudi svojim tovarišem

Oblike kemično čisti, barva, plislira in lika tovarna J. O. S. REICH.

Oblačilnica za Slovenijo Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6

prilaga svojo blago zalogo vseh vrst manufakturnega blaga. Državni uradniki dobijo blago na obroke samo s predložitvijo uradne legitimacije.

JOSIP OLUP, Ljubljana na vogalu — STARI TRG 2.

Trgovina z manufakturnim blagom, velika izbira oblačilnega izdelka iz sukna in hlačevine čeških, angleških in domačih tovarn. — Velika zaloga klobukov, čepic in raznega perila.

Moje geslo je: D. bro blago — nizke cene.

ZIMKE SUKNJE

najceneje

I. MAČEK

LJUBLJANA, Alekandrova 12.

A. Debeljak:

Mičun M. Pavičević — petdesetletnik.

Rodil se je 30. novembra 1879 v Dolu Pješivačkem kot sin glasovitega črnogorskega guslarja. Bil je narodni poslanik, tajnik v ministrstvu notranjih del, tajnik državne kontrole, sploh ugledna osebnost na črnogorskem dvoru vse do l. 1910., ko je pal v nemilost pri kralju Nikoli. L. 1916. ga je s srbsko vojno v Skadru zadela albanska tragedija. S Krfa se je preselil v Ameriko, kjer je deloval kot narodni propagator. Vrnivši se, je opravljal razne službe, nazadnje pa je l. 1928. v Zagrebu nastopil kot šef mestnega oddelka pri državnih železnica.

Njegovo slovstveno delo obsega okoli 30 snopičev, največ pesmi. Razen tega je z veliko ljubeznijo nabral za kakih 7 knjig zanimivega narodnega blaga, ki se objavlja z naslovom »Črnogorci u pričama i anekdotama«. Iz teh se pripravlja antologija na nemščino, laščino, ruščino in poljščino. Evo vam nekaj krajših primerkov iz 5. zvezka:

Gladni činovniki.

Prišel je muftija iz Plevelj z muslimanskimi prvaki na podvornjenje h kralju Nikoli, ker so Plevelja pripala Črni gori. Kralj jih je ljubeznivo spre-

jel in poizvedoval o vsem, naposled pa vprašal, ali so zadovoljni z novo upravo. »Vse je dobro, Gospodar, hvala Alahu, samo nam ne pošiljajte lačnih uradnikov!« odgovori muftija y imenu svoje deputacije.

Črnogorski vojvode in avstrijski generali.

Ko je bil vojvoda B. Petrović kot črnogorski ministrski predsednik nekoč na Dunaju, ga je nekdo od dunajske gospode vprašal: »Kakšna je razlika med črnogorskim vojvodo in našim generalom?« — »Razlika je v tem, da črnogorski vojvoda, kadar vodi vojsko, vedno kliče: »Kdor je junak, za menoj!« dočim vaš general samo zapoveduje: »Sokolli, naprej!« — a on ostaja zad.«

Samo vode in svetinje.

Prišel je kralj Aleksander I. 1925. prvič v Bratonožice. Zbralo se je silno ljudi, da vidijo vladarja. Kralj se je v dobri volji rokoval s poedinimi seljaki ter jih vprašal: »Imate kake posebne prošnje ali pritožbe?« — »Ni mam, gospodar. Dobro nam je, v tvoje zdravje, nič nam ne manjka razen vode in poena medalja,« odgovori eden od kmetov. Kralj odredi, naj se na njegov strošek v Bratonožicah zida vodnjak in se posameznikom darujejo kolajne.

Red Petra Vojvodića.

Petar Vojvodić, oblastni ekonom na Cetinju, je bil za svoje delo odlikovan z redom sv. Save V. stopnje. Neki znanci iz Bara so mu poslali to brzojavno čestitko:

Ni na sablje, ni na puške, več na zelje i na kruške ti ga dobi. Vojvodić jim je odgovoril: Ja na nešto, vi na ništa, ništa ljudi.

Pljunita si v lice.

Džovanin Džemini in Gusti Parteli, Albanca, oba pijanca, sta živela na Cetinju. Neki večer se sporečeta in se stepeta. Redarstvo jih je priprilo in drugo jutro povedlo pred mestnega upravitelja, Tomaša Vukotića. Tomaš je oba poznal kot klateža in brezdomca. Ko ju je dobro oštel in izsramotil, završi: »Pljunita drug drugemu sedaj v lice pa hodita z Bogom.« — »Je li to razsodba?« — »To vama je razsodba, druge ni.«

Črnogorec v kavarni.

»Po čem je obed?« vpraša Črnogorec natakarka. — »Pet dinarjev.« — »A večerja?« — »Tri dinarje.« — »E, prinesi mi večerjo!« veli Črnogorec, akoprav je bilo točno poldne.

Zmaj Jovan in knjažev perjanik.

Pesnik Zmaj Jovan Jovanović je prišel prvi pot na Cetinje in zavil v

»Lokando«. Knjaz Nikola pošlje rano v jutro dvorskega stražnika za njim. Gardist je mislil, da je to pravi zmaj, vzame puško in naboje ter odide v Lokando. Pokažejo mu Zmajovo sobo in on potka na vrata. Majhen, kakor je bil, skoči Zmaj iz postelje ter odpre duri.

»Si li ti Zmaj Jovan Jovanović?«

»Sem, kaj češ?«

Perjanika obide sram, ker se je preplašil takega človeka in nosil nepolnjeno puško, pa mu reče:

»Hajdi, mrcina, kliče te Gospodar.«

Noče daru.

Ljuba Jovanović, znani državnik in zgodovinar, je prišel v Črno goro ob prenosu Njegoševih kosti s Cetinja na Lovćen. Na potu je srečal pastirčeka. Ustavi avto in ga vpraša, čigav je. Dečko mu možato in dostojanstveno odvrne, da je sin tega in tega Bogdanovića iz Njegušev. Jovanović, ki so ga Bogdanovići od njegovi selitvi iz Kotora spotoma gostoljubno sprejeli, potegne dve sto dinarjev in jih pomoli dečku.

»Nečem, gospod, tako mi Boga.«

»Hočeš, mali, hočeš, tudi meni so tvoji pomagali.«

»Nečem, gospod, ni dal Bog.«

Jovanović stopi iz avta in po sili vtakne dečku onih 200 Din v nedra ter obenem reče svojim sopotnikom: »Vidite, ljudje, v tem kamenju

kratkim in cenim potom posojila ter olajšuje vračanje. Letni promet se suče okrog 1.600.000 Din. Hranilnih vlog je 650.000 Din, posojil pa 680.000 Din. Naloženi denar, rezerva in deleži izkazujejo 71.000 Din.

Hranilne vloge se obrestujejo po 5%, večji zneski pa proti dvomesečni odpovedi po 7%. — Prošnjak za posojilo prejme tiskovino, če pošlje 5 Din v znamkah. To tiskovino je treba izpolniti in navesti poročstvo. Delež 1250 Din, pristojbina 2 Din in drugi stroški se odtegnejo od posojila. —

Zavod vodijo učitelji. Sedanji načelnik je g. Alojzij Kecelj, učitelj v pok. v Ljubljani.

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju.

Namen zadruge je, pospeševati gospodarstvo zadrugnikov s tem, da a) sprejema hranilne vloge od vsakogar, b) daje zadrugnikom posojila in c) za zadrugnike skupno naroča in plačuje razne gospodarske potrebščine, kakor pohištvo, obleko, knjige, zavarovalnine itd.

V zadrugo se morejo sprejemati posamezne in skupne osebe iz učiteljskega stanu. Delež znaša 10 Din. — Koncem leta 1928. je imela zadruga 293 članov s 569 deleži. — Rezervni zaklad je znašal 15.226,17 Din. Vseh denarnih prejemkov je bilo 295.695,71 Din, izdatkov pa 295.024,91 Din. Zadruga je bila ustanovljena leta 1910., vodijo jo učitelji. Načelnik upravnega odbora je g. Zemljič Branko, učitelj v Celju.

Učiteljski zdraviliški dom v Rogaški Slatini.

V Rogaški Slatini, najlepšem in najbolj renomiranem zdravilišču Jugoslavije proti boleznim želodca, čreves, jeter, ledvic, mehurja in srca vzdržuje ta zadruga zdraviliški dom za svoje zadrugnike: učitelje, njihove žene, oziroma vdove in učiteljice, ki so člani Udruženja jugoslovenskega učiteljsstva v Beogradu. — V 10. letu svojega obstoja šteje zadruga 171 članov, po večini iz Slovenije, ki imajo 194 plačanih deležev po 250 Din. Dom z 10 dobro opremljenimi sobami leži v najbolj zdravem kraju Slatine, le nekaj minut od središča zdravilišča in zdravilnih vrelcev in nudi ceno stanovanje predvsem svojim članom, a tudi drugim pripadnikom učiteljskega stanu, ki so potrebni lečenja, ali pa iščejo udobnega odmora v Slatini in njeni divni okolici. — Vodstvo zadruge je točasno v rokah g. Antona Gnusa, šolskega ravnatelja v pokoju na Dolu pri Hrastniku.

Učiteljska gospodarska poslovalnica.

Po sklepu pokrajinske skupščine v Celju je sestavil gospodarski svet pravila za Učiteljsko gospodarsko poslovalnico, registrirano zadrugo z omejeno zavezo. Ustanovni občni

je še poštenje. Ta goli črnogorski črednik noče sprejeti mojega klavirca, a da sem ga slučajno ponudil Luki Čeloviciu (beograjski bogataš), bi iztegnil obe roki po njem.

Knjaz Nikola in Mićun Pavičević.

L. 1908. je ministrski predsednik v Črni gori, dr. Lazar Tomanović, predložil knjazu Nikoli predlog za odlikovanje Mićuna Pavičevića kot javnega delavca in takratnega sodnika v mestu Cetinju. Knjaz je na Pavičevićev naslov napotil ta svojerodni pisni odgovor:

Našto krsti i medalje
i zemaljsko odličje
onijema, duh kojih se
nad metežem ljudstva vije?

Mićun je odgovoril knjaz s temi stihii:

Prah, pepeo i sujeta
sve je što se na sv'jet rodi:
al' priznanje, slava kleta,
i pjesničkoj duši godi.

Isti dan je bil odlikovan z Danilovim križcem, ustanovljenim leta 1851. za nezavisnost Črne gore.

* Kakor izvemo, je že pripravljena tudi slovenska antologija Pavičevićevih anekdot iz črnogorskega življenja. Čim se najde založnik, lahko zanimiva knjiga, ki bo vsebovala izbor najlepših stvari iz dosedanjih petih zvezkov, takoj izide. — Op. ured.

zbor se je vršil na Zidanem mostu 26. maja 1929. Izvoljeno je bilo prvo načelstvo, ki je imelo nalogo predložiti oblasti pravila v odobrenje in izvršiti vse predpriprave za redno poslovanje nove zadruge. To se je zgodilo.

Namen zadruge je izvesti koncentracijo vsega gospodarskega snovanja svojih članov. To bo dosegala zlasti s posredovanjem med člani in tvrdkami s šolskimi potrebščinami, z organiziranjem naročil svojih članov, z lastnim zalaganjem knjig, tiskovin in šolskih potrebščin, s pridobitvijo družinskih razprodajalnic v Ljubljani, Celju in Mariboru itd.

Od čistega dobička pripade po 25% organizaciji UJU, rezervnemu fondu in Učiteljskima domovima v Ljubljani in Mariboru.

Po sklepu pokrajinske skupščine bo tvorilo članstvo zadruge vse organizirano učiteljstvo našega poverjenstva. Ako bo storilo vse članstvo svoj dolžnost, je uspeh zadruge zagotovljen. —

Doslej navedeni odseki stoje neposredno pod vodstvom in okriljem organizacije. V naslednjem navedemo še nekatere učiteljske ustanove, ki niso v direktni zvezi z organizacijo, ustanovilo pa jih je učiteljstvo z namenom koristiti svojemu članstvu. To so:

Učiteljska domova v Ljubljani in Mariboru.

Nujno in neobhodno potrebno je, da bi se uresničile dolgoletne želje našega učiteljstva in bi se že vendar enkrat dvignila učiteljska domova. Težko ju pričakuje organizacija, ki nima svoje lastne strehe, še težje učitelji po deželi, ki imajo obilico srednje šole obiskujočih otrok in jih vzdržujejo z velikimi žrtvami in samozatajevanjem. Oba domova razpolagata s precejšnjim premoženjem. Članstvo UJU ju podpira z raznimi prispevki in gospodarskimi akcijami. Od novo ustanovljene gospodarske poslovalnice pričakujeta obilo podpore, ako bo storilo učiteljstvo svojo dolžnost.

Gospodarstvo.

PRODUKCIJA PREMOGA LETA 1928. V SLOVENIJI.

Iz uradne statistike o rudarstvu posnemamo sledeče zanimive podatke o premogovni produkciji v letu 1928:

A. Rjavi premog:

Od 60 (+ 4)* premogovnikov jih je bilo 24 (— 4) v obratu. Ti so pridobili z 8062 moškimi, 498 ženskami, 62 moškimi mladostniki in 6 ženskimi mladostniki delavci, skupaj z 8628 delavci in 246 pazniki 18.663.893 q (— 427.020 q ali 2,23%) rjavega premoga v skupni vrednosti 340 milijonov 180.212 Din (— 40.317.688 Din ali 10,59%) po povprečni ceni 18 Din 22 p (— 1 Din 71 p) za 1 q na pridobitvališču. Od te proizvodnje je 1.264.830 q lignita in 17.399.063 q rjavega premoga.

Na enega izmed 8626 (— 150) delavcev produktivnih premogovnikov odpade od celokupne proizvodnje povprečno 2163 q (— 12 q) rjavega premoga v vrednosti 39.427 Din (— 3920 Din).

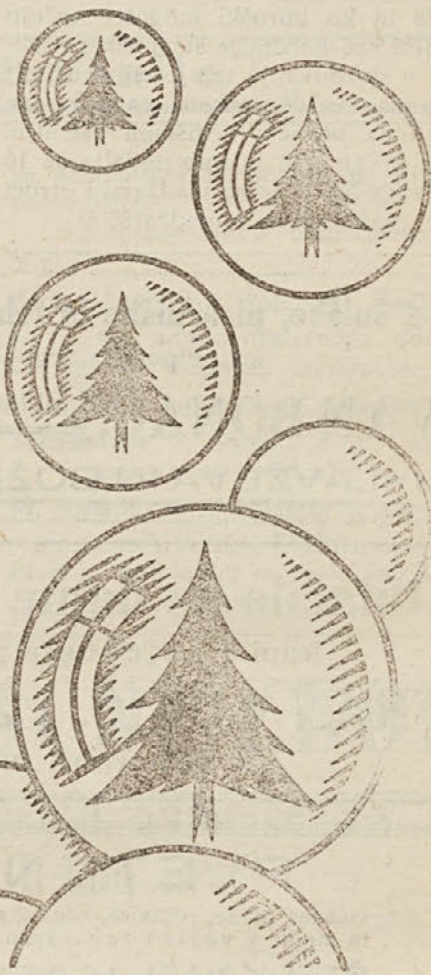
Nad 50.000 q se je pridobilo v premogovnikih:

	Stotov
1. Trbovlje (T. P. D.)	8.277.500
2. Zagorje (T. P. D.)	2.583.000
3. Hrastnik (T. P. D.)	1.495.000
4. Velenje, Kralj. SHS	1.264.830
5. Brezno - Huda jama (T. P. D.)	1.012.000
6. Ojstro (T. P. D.)	881.000
7. Rajhenburg (T. P. D.)	878.600
8. Šentjanž, And. Jakila.	776.744
9. Kočevje (T. P. D.)	665.000
10. Zabukovca, Kr. SHS	314.800
11. Leše, Henckel Donnersmark Beuthen	166.605
12. Zabukovca, keram. ind. d. št.	102.130
13. Dobliče - Loka, družba Belokrajina	99.169
14. Liboje (T. P. D.)	67.114
15. Trobni dol, tov. sečera Čuprija	62.056
Ostali manjši premog.	68.345

Od produkcije se je oddalo v tuzemstvo, in sicer našim državnim že-

Med 7 prednostmi ena :

Vsebuje terpentin!

Najbolj gotovo znamenje dobro oskrbovanega perila je, da diši kot svež gozdni zrak — dokaz, da pravo francosko terpentinovo olje vsebuje

Schichtovo
Terpentinovo
Milo

leznicam skupaj	8.982.767
ali 45,97% skupne produkcije	
za industr. v Sloveniji	3.982.483
za industr. v Hrvatski	1.244.590
za industr. v Vojvodini	1.273.205
za industr. v Srbiji	469.790

skupaj . . . 6.970.068

ali 35,66% skupne produkcije;	
drugim strankam:	Stotov
v Sloveniji	1.466.496
v ostalih delih države	118.273

skupaj . . . 1.584.769

ali 8,10% skupne produkcije;	
v inozemstvo, in sicer:	Stotov
v Avstrijo	306.766
v Madžarsko	172.285
v Italijo	41.376
v ostalo inozemstvo	100

skupaj . . . 520.527

ali 2,64% skupne produkcije.	
* Pripomnja. V oklepaju navedene številke izkazujejo razlike napram stanju v letu 1927.	

NEMŠKE ŠOLE PRI NAS.

(Iz tajniškega poročila naše Družbe sv. Cirila in Metoda.)

Dočim je tajnikovo poročilo na lanskoletni glavni skupščini omenjalo, da imajo naši Nemci 35 šol, v katerih se vrši pouk v nemščini, je to število letos (šolsko leto 1928./29.) naraslo na 40. Te šole so: Apače deška in deklška, Stogovci, Lokavec, Št. Ilj, Maribor

deška in deklška, Fikšinci in Kramarovi v Prekmurju, Jesenice na Gorjskem, Črmošnjice, Laze, Poljane, Smuka, Štale, Podstenice, Dolenja Topla reber, Vrčice, Planina, Borovec, Kočevje, Koč, Reka, Koprivnica, Livold, Mozelj, Nemška Loka, Polom, Stara cerkev, Stari log in Štalcerji; razen tega je nemška šola v Ljubljani ter povsem nemške šole, na katerih se morajo učiti tudi slovenski otroci, v naslednjih krajih na Kočevskem, Gotenica, Grčarice, Onek, Ovčjak, Reichenau, Spodnji Log, Stari breg, Svetli potok in Verdreng. Vidimo tedaj, da je tako severna meja povsod, kjer je kaj pravih Nemcev, oskrbljena z nemškim poukom, posebno pa še kočevski otok. Od 10 povsem nemških šol ima le ona v Spodnjem logu nad 40 učencev, nikjer pa ni nad 40 Nemcev na eni izmed omenjenih šol, kar nam kaže naslednja razpredelnica:

nemška šola v	število Nemcev	število Slovencev	skupaj
Gotenici	33	2	35
Grčarice	30	8	38
Onek	32	—	32
Ovčjak	9	3	12
Reichenau	16	—	16
Sp. Log	38	3	41
Stari breg	31	2	33
Svetli potok	19	2	21
Verdreng	20	8	28
Ljubljana	39	—	39
Skupaj	267	28	295

Povprečno ne pride torej na eno gornjih nemških šol niti polnih 30 učencev, od katerih je pa zopet 10% Slovencev. Zanimivo je nadalje dej-

stvo, da se je na nemških šolah pomnožilo tudi število učiteljev Nemcev, in sicer od 20 lanskega leta na 21 v šolskem letu 1928./29. To je potrebno poudariti posebno še zaradi tega, ker vidimo onstran Snežnika zadnje slovenske učitelje na poti v notranjost Italije in ko koroški mogotci nočejo sprejeti več nobenega slovenskega učitelja v službovanje ter je edini učitelj Slovenec na Koroškem zaposlen še vedno na povsem nemškem ozemlju. — V Prekmurju imamo nadalje še 16 osnovnih šol, kjer se madžarski otroci lahko podučujejo v madžarščini.

Kakšen naj bo »Naš Glas«? O tem se je že večkrat premišljevalo in tudi precej že pisalo, vendar pa doslej še ni bilo mogoče doseči enotnosti mnenj v tem vprašanju. Na vsak način je pa treba, da list postane obče zanimiv, tako da bo njegova vsebina priročna tudi za neuradnika, a uradniku vsaj mora biti neobhodno potreben svetovalec in tovariš. — Da imajo pa tudi drugod različna mnenja o svojih stanovskih glasilih, nam kaže poročilo deželne zveze stalnih nameščenec v avstrijski Štajerski. V glasilu te organizacije »Steierische Festbesolde-

ten-Zeitung« čitamo, da se je to glasililo v zadnjem času znatno razmahnilo. Beremo tam sledeče: »St. F. Z., ki jo vodi poseben tiskovni odsek, je šele v poslednjem času razbila okove, v katere je bila tekom let vklepana, in pričinja zavzemati uvaževanja vredno pozicijo ter se razvija in izpolnjuje na vse strani. Izstopila je iz okvirja golega vestnika organizacijskih poročil. Ustanovila se je ženska priloga, ki je na en mah priljubila list najširšim krogom. S tem, da so se uvedle posebne rubrike za določene organizacije, so se pridobili listu

številni pristaši. Izzgraditev lista v tem smislu se nadaljuje in upati je, da je čas, ko ne bodo le štajerski javni nameščenci smatrali ta list za svoje organizacijsko glasililo, že prav blizu. — Kakor vidimo vladajo tudi v tem oziru v stanovskih organizacijah avstrijskega uradništva razmere, ki so v mnogočem prav slične našim. Treba bo, da se v interesu vsestranske spolnitve našega glasila začnemo tudi pri nas resno baviti s problemi, ki se pojavljajo v sličnih oblikah tudi drugod, pa jih rešujejo na prav povoljen način.

Vse šolske, pisarniške in tehnične potrebščine
priporoča trgovina

IVAN BONAČ, Ljubljana, Selenburgova 5.
MIKLAVŽEVA IN BOŽIČNA DARILA

Modna in sportna
trgovina za dame
in gospode

P. MAGDIČ
Ljubljana, Aleksandrova 1.

Ivan Perdan nasl., Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in špecerijskega blaga.

Glavni založnik Ciril in Metodovih vžgalic.

Najnižje dnevne cene! Postrežba točna in solidna.

Oblačila za dame in gospode
kupite najceneje pri tvrdki
FRAN LUKIČ, LJUBLJANA
Stritarjeva ulica.

Modno blago, perilo in potrebščine za šivilje in krojače priporoča tvrdka
A. PERSCHE
LJUBLJANA, Pred škofijo 21.

TOVARNA POHIŠTVA
I. I. NAGLAS, Turiaški trg št. 6
priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah

Brezposelni!

Poslužite se najugodnejše prilike, **pletilega stroja Walter**, ki Vam ga nudi **F. KOS** v Ljubljani — Židovska ulica št. 5 — s popolnim poukom in najsigurnejšo eksistenco.

PLETENINE

volneno perilo, rokavice, nogavice za dame, gospode in otroke v veliki izbiri in solidni ceni pri

ŠTERK NASL. KARNIČNIK
LJUBLJANA, STARI TRG 18.

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15
priporoča svojo zalogo

dežnikov ter sprehajalnih palic
Popravlja se izvršujejo točno in solidno

UGODNO KUPITE

razne fine kamgarne in doublzagospode, modno blago za damske plašče in obleke, volneno in svileno blago pri obče znani tvrdki

R. MIKLAUC
„PRI ŠKOFU“
LJUBLJANA
Pred škofijo 3. Lingarjeva ulica.

Veletrgovina
A. ŠARABON
V LJUBLJANI

priporoča špecerijsko blago, raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno rudniško vodo.

Telefonska številka 2412

Štev. pošt. hran. 11.165

Vzajemna posojilnica v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Miklošičeva cesta 7

v lastni palači, dovoljuje pod ugodnimi pogoji vsakovrstne kredite in posojila državnim uslužbencem proti poroštvu, zasnambi na prejemke, zastavi življenjskih polic in vrednostnih listin ter vknjižbi na posestva. Odplačilo v mesečnih obrokih. Uradne ure od 8.—2.

C. J. HAMANN

Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila, opreme nevest, novorojenčkov, perja in modnih potrebščin. — Predtiskarija modernih ročnih del.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

je najmoderneje

urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige; ilustrirane knjige v enobarvnem tisku; brošure in knjige v njih nakladi; časopise, revije, plakate, letake, obamrtnice.

ZAHTEVAJTE CENIKE!

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov. Vizitke, pisemski in poslovni papir. — Lastna tvornica šolskih zvezkov. — Šolski zvezki za osnovne, meščanske in srednje šole, risanke, dnevniki in beležnice. Zvezki za okroglo pisavo št. 1, 2 in 3.

UČITELJSKA KNJIGARNA

prodaja znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige; dalje knjige za osnovne, meščanske, srednje in obrtne šole; zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin in učil; umetne in pokrajinske razglednice v veliki izbiri.

Telefon št. 2312. Račun poštne hranilnice št. 10.761.